

Heteroptera'da Predatörizm

Suat Kıyak

Gazi Üniversitesi, Fen Fakültesi, Biyoloji Bölümü, 06500-Ankara-Türkiye
E-posta:skiyak@gazi.edu.tr

ÖZET: Bu araştırmada heteroptera alt takımına ait türlerin besintercihleri ve predatör türler içeren familyaların biyolojik mücadele ajanı olarak ekosistemdeki rollerine değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Heteroptera, predatörizm, biyolojik kontrol, ekosistem

[Kıyak, S., 2019, Heteroptera'da Predatörizm, J.Het.Turk., Special Issue:10-11]

Heteroptera alttakımı familyaları; Geocorinae (karasal böcekler), Amphibicorinae (semiakuatik, kıyıda yaşayanlar) ve Hydrocorinae (suda içinde yaşayanlar) olarak gruplandırılır.

Baena (2011) e göre; "Heteroptera familyaları türlerinin büyük bir çoğunluğu bitkiler ile beslenirler (Dolling 1991), ancak bazı familyalarında yer alan kimi türler, çeşitli eklembacaklılar, kurbağa yavruları ve küçük balıkların predatörleridirler. Aradidae familyası ve Miridae familyasının Cylapinae alt familyası mikofajik beslenirler. Yine kimi heteropterlerde kan ile beslenme/hematofaji de görülür, örneğin Rhyparochromidae, Cimicidae, Reduviidae ve Triatominae alt familyası türleri (Schaefer, 2000). Polycetenidae'ler yarasalarda ektoparazit yaşayan bir familya. Koprofajik ve nekrofajik beslenme tarzlarına da az sayıda da olsa bazı türlerde rastlanır (Adler, Wheeler, 1984; Constant, 2007)".

Heteroptera içindeki terestriyal yaşayan türlerin yer aldığı kimi familyaların türleri içerisinde fitofaj beslenen, bitki özsuğu emen veya tohumla beslenenler olduğu gibi bazı türleri de predatördürler. Mesela Lygaeidae familyasından Geocoris türleri gibi

Schaefer ve Panizzi,(2000)'e göre "Heteropterler, bitki özsuğu, kan veya hemolenf emiciler olarak kategorize edilebilirler. Heteropteranın predatör olan türlerinin %40'ı diğer zararlı böceklerle beslenmeleri açısından biyolojik kontrolde gerçek veya potansiyel ajanlar olmaları açısından önemlidirler".

Alt takımın predatör türlerinin bazıları ekonomik açıdan önemli biyolojik kontrol ajanları olarak kullanılmaktadırlar. Bu açıdan da faydalı böcekler olarak kabul edilmektedirler.

Heteroptera'da predatör türleri de içeren önemli familyaları şunlardır:

Anthocoridae, Lygaeidae, Miridae, Reduviidae, Nabidae, Tingidae, Pentatomidae.

Heteroptera'nın predatör türleri tarım alanlarında önemli zararlar oluşturan kimi eklembacaklılar, thripsler ve afidler ile avlanırlar, bu besin tercihi heteropterleri önemli bir biyolojik mücadele ajanı yapmaktadır.

Ghahari ve arkadaşlar (2010)'ı Nabidae familyası türleri için de, aşağıdaki alıntıda yer alan izahı yapmışlardır: "Heteroptera: Nabidae'nin dünyada yaklaşık 20 cinsi içerisinde sınıflandırılmış yaklaşık 400 türü vardır (Kerzhner, 1981, 1996; Kerzhner ve Henry, 2008). Nabid'lerin bilinen tüm türlerinin, hem ergin hem de nimflerinin çeşitli aşamaları, bazı böcek gruplarının predatörüdürler, (örneğin yaprak bitlerinin, lepidoptera yumurtaları ve genç tırtıllarının) bu açıdan biyolojik kontrol ajanları olarak kullanılmamış olmakla beraber, doğal ortamda biyolojik kontrolde faydalı olarak kabul edilebilirler" (Ghahari, et al.,2010).

Aynı şekilde diğer bazı familyalarda da predatörler zararlı türlerin ergin, larva/nimf veya yumurtaları ile beslenmeleri açısından faydalı olarak kabul edilmektedir.

Bu kısa çalışmada belirtildiği üzere, heteropteranın fitofaj, koprofaj, nekrofaj, mikofaj, hematofaj beslenme tarzına sahip olan türlerinin yanında predatör türlerinin de ekosistemde yadsınamayacak rolleri vardır ve bu türlerin sayısı da az değildir.

Pestisit/insektisit kullanımının sınırlandırılması adına predatör türlerin kullanımının yaygınlaşması gerekmektedir. Bu konuda disiplin

linler arası daha fazla alan çalışmasına ve ekolojik değerlendirmelere ihtiyaç vardır.

KAYNAKLAR

Baena, M., 2011, Unusual feeding habits in four Iberian heteroptera (Hemiptera), *Boletín de la Sociedad Entomológica Aragonesa (S.E.A.)*, n° 48 (30/06/2011): 399–401.

Dolling, W. R., 1991, *The Hemiptera, Natural History Museum Publications, Oxford University Press, Oxford*. ix + 274 pp.

Schaefer, C. W., Antonio Ricardo Panizzi, A.R., 2000, *Heteroptera of Economic Importance*, CRC Press, 856 pp.

Ghahari, H., Linnavuori, R.E., Moulet, P., & Ostovan, H., 2010, An annotated catalogue of the Iranian Nabidae (Hemiptera: Heteroptera), *Acta Entomologica Musei Nationalis Pragae*, Volume 50(1), pp. 33–44.